

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1977/78: 28

med anledning av propositionen 1977/78: 100 såvitt avser för flera huvudtitlar gemensamma frågor jämte motioner

I propositionen 1977/78: 100, bilaga 3 (budgetdepartementet), behandlas — efter föredragning av statsrådet Mundebo — för flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Punkterna 1—5 i bilagan har remitterats till arbetsmarknadsutskottet och punkten 6 till finansutskottet.

I detta betänkande behandlas bilagan i den till arbetsmarknadsutskottet remitterade delen och i anslutning härtill motionerna 1977/78: 1710 och 1712, båda av Yvonne Hedvall m. fl. (m).

1. Den allmänna lönenivån för statsanställda m. fl. frågor

Propositionen

I punkterna 1, 2 och 5 delges riksdagen vad föredraganden anført i följande frågor:

1. Den allmänna lönenivån för statsanställda m. m.
2. Lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.
5. Praktikanter vid statsmyndigheterna.

Utskottet

Utskottet har inte funnit anledning till något uttalande i förevarande frågor och får därför hemställa

att riksdagen lägger till handlingarna punkterna 1, 2 och 5 i bilaga 3 till propositionen 1977/78: 100.

2. Jämställdhet inom statsförvaltningen

Propositionen

I propositionen redovisas pågående arbete för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män i statsförvaltningen. Riktlinjer för det arbetet drogs upp genom beslut vid 1975/76 års riksmöte (prop. 173, InU 42). Riktlinjerna kom senare till uttryck i förordningen (1976: 686) om jämställdhet mellan kvinnor och män i statlig tjänst och cirkuläret (1976: 687) om arbetet för jämställdhet mellan kvinnor och män i statlig tjänst. Förordningen har senare skärpts genom att myndigheterna ålagts att se till att det blir en jämn fördelning mellan kvinnor och män när myndigheterna skall utse företrädare i särskilda organ eller för särskilda upp-

drag. I övrigt nämns att åtgärder har genomförts för att underlätta barntillsyn för dem som deltar i statlig personalutbildning i internatform. Regler för hur tid för föräldraledighet skall räknas till godo vid tjänstetillsättning kommer att införas.

Enligt förordningen skall myndigheterna årligen rapportera till regeringen om det jämställdhetsarbete de bedriver. Budgetdepartementet har i början av detta år gett ut skriften "Inför jämställdheten 1978", som utgör en sammanställning av olika uppslag i myndigheternas redovisningar i jämställdhetsfrågorna.

Enligt budgetministerns bedömning visar de hittills samlade erfarenheterna att det behövs ytterligare åtgärder för att stödja och stimulera jämställdhetsarbetet. Inom hans departement har därför utarbetats ett handlingsprogram för jämställdhetsarbetet inom den statliga sektorn fram till år 1980, då det är avsett att en samlad utvärdering skall göras. För att ytterligare stimulera utvecklingen av nya metoder och för att ekonomiskt kunna stödja olika slag av försöksverksamheter som normalt inte ingår i myndigheternas uppgifter och inte heller kan finansieras av dem, förordas att det på statsbudgeten skall föras upp ett nytt anslag, benämnt Jämställdhet inom statsförvaltningen. Det nya anslaget, beräknat till 1 milj. kr., begärs under budgetdepartementets huvudtitel (punkten E 19, s. 128, jfr AU 1977/78: 29).

Motionerna

1977/78: 1710 av Yvonne Hedvall m. fl. (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär

1. att ett avsnitt om jämställdhetens betydelse införs i all statlig chefsutbildning,

2. att något statligt verk åläggs att under en försöksperiod ledigförklara tjänst, som vid ansökningstidens utgång ej sökts av företrädare för båda könen, ytterligare en gång, om detta inte framstår som helt meningslöst eller kan förorsaka betydande olägenheter,

3. att motionen överlämnas till jämställdhetskommittén för beaktande.

1977/78: 1712 av Yvonne Hedvall m. fl. (m)

I motionen yrkas att riksdagen i enlighet med vad som sägs i motionen 1977/78: 1710 hos regeringen begär att offentliga utredningar, statliga styrelser och andra samhällseliga organ sammansätts så, att rimlig balans erhålls mellan könen.

Motionärerna konstaterar att debatten om jämställdhetsfrågorna har pågått en längre tid här i landet, att många positiva förändringar har skett och att åtskilliga projekt har startats. Fortfarande råder dock på många områden endast en formell och inte en reell jämställdhet. En rad frågor har inte diskuterats eller har i vart fall inte fått den grundliga belysning som behövs för ett definitivt ställningstagande. Motionärerna ger

17 exempel på sådana frågor under rubrikerna Arbetsmarknad, Hem och familj, Utbildning, Politik och organisationsliv samt Reklam och mass-media.

Beträffande en under rubriken Utbildning upptagen fråga om inriktningen av den praktiska yrkesorienteringen för skolelever har motionärerna framställt särskilt yrkande i motionen 1977/78: 1711, som har remitterats till utbildningsutskottet.

Utskottet

I motionen 1710 och den därtill anknutna motionen 1712 tas upp en rad frågor om jämställdhet mellan kvinnor och män. Som motionen 1710 utformats utgör den i själva verket ett program för jämställdhetsarbetets fortsatta inriktning inom samhällslivet i vid mening. I anslutning härtill bör påpekas att jämställdhetsfrågor aktualiserats även i andra motioner. De behandlas av utskottet i betänkandet AU 1977/78: 21 och i senare sammanhang.

Ur det nämnda programmet bryter motionärerna ut tre särskilda frågor. De vill sålunda att jämställdhetens betydelse skall införas som ett moment i all statlig chefsutbildning. Att så bör ske betonades redan av föredragande statsrådet i prop. 1975/76: 173 om kvinnor i statlig tjänst (s. 29). Föreskrift härom har tagits in i cirkuläret (1976: 687) om arbetet för jämställdhet mellan kvinnor och män i statlig tjänst. Det ankommer på utredningen angående den statliga personalutbildningens fortsatta inriktning och organisation att ytterligare överväga frågan. Utredningen väntas avge sitt slutbetänkande inom kort.

Vidare föreslår motionärerna att försök skall göras vid något statligt verk med förnyat ledigförklarande av tjänster som vid ansöknings-tidens utgång inte har sökts av företrädare för båda könen, under förutsättning att åtgärden inte framstår som meningslös eller kan förorsaka betydande skada.

Ett motionsyrkande av likartat slag prövades av utskottet i höstas (AU 1977/78: 5 s. 4). Därvid hänvisade utskottet till det jämställdhetsarbete som pågår hos myndigheterna mot bakgrund av jämställdhetsförordningen, jämställdhetscirkuläret och statens personalnämnds anvisningar i anslutning härtill. Utskottet utgick från att vid de överväganden som blir aktuella i samband med myndigheternas årliga redovisning av jämställdhetsarbetets bedrivande även uppslag av den aktuella typen prövades. Utskottet har samma inställning i dag.

Motionärerna yrkar också att offentliga utredningar, statliga styrelser och andra samhälleliga organ skall sammansättas med rimlig balans mellan könen. I den nämnda skriften Inför jämställdheten 1978 (s. 47) finns under rubriken "Uppdragen till männen i åtta fall av tio" en kort men belysande sammanställning av hur uppdragen är fördelade på kvinnor och män i riksdag, regering, statliga utredningar, styrelser,

nämnder, delegationer m. m. De siffror som redovisas ger klart vid handen att fortfarande mycket återstår att göra. Ett steg på vägen mot en bättre fördelning utgör den ändring av jämställdhetsförordningen som anmäls i propositionen. Ändringen innebär, som ovan nämnts, att myndigheterna har ställts inför ett skärpt krav på att de skall se till att det blir en jämnare fördelning mellan kvinnor och män när företrädare för myndigheten skall utses till särskilt organ eller uppdrag. Utskottet har vidare inhämtat att man inom statsrådsberedningen överväger åtgärder för en bättre balans mellan kvinnor och män inom kommittéväsendet. Det bör i sammanhanget erinras om att ledamöter m. fl. i de av motionärerna berörda organen som regel tillsätts av regeringen eller vederbörande statsråd i enlighet med inhämtade förslag. Det framstår därför som angeläget att de politiska partierna samt fackliga, näringslivs- m. fl. organisationer beaktar jämställdhetsaspekten vid sina nomineringar av ledamöter m. fl.

Övriga av motionärerna framförda synpunkter på jämställdhetsarbets bedrivande utgör till stor del uppslag som bör kunna aktualiseras inom jämställdhetskommittén utan särskilt initiativ från riksdagens sida. Eftersom motionärerna i flera punkter tagit upp könsrollsfrågor inom utbildningsväsendet, vill utskottet därutöver erinra om dels projektet Könsrollerna i skolan som sedan 1970-talets början bedrivs av skolöverstyrelsen, dels det av universitets- och högskoleämbetet förra året utarbetade handlingsprogrammet Förändring för jämställdhet. Programmet omfattar åtgärder som rör den grundläggande utbildningen och forskarutbildningen. En annan viktig punkt i programmet är forskning kring jämställdhetsfrågor.

På grund av det ovan anförda finner utskottet det inte vara påkallat för riksdagen att ta något initiativ på grund av motionerna 1710 och 1712, som alltså inte bör föranleda någon åtgärd.

Propositionens redovisning för jämställdhetsarbetets bedrivande inom statsförvaltningen föranleder — utöver vad ovan sagts — inte vidare yttrande från utskottets sida.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen lägger till handlingarna punkten 3 i bilaga 3 till propositionen 1977/78: 100,
2. att motionerna 1977/78: 1710 och 1977/78: 1712 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

3. Personaladministrativa informationssystem

Propositionen

I propositionen föreslås att riksdagen skall godkänna vad föredragande statsrådet förordat om ansvaret för de personaladministrativa informationssystemen.

De system som behandlas i propositionen är ett generellt löneuträkningssystem för statsförvaltningen (SLÖR), ett system för automatiserad matrikelföring och pensionsuträkning m. m. (MP) samt ett personaladministrativt informationssystem (PI), det sistnämnda avsett att ersätta ett tidigare liknande system, det s. k. OPAI-systemet, som används i samband med omlokaliseringen av statlig verksamhet.

De frågor som tas upp i propositionsbilagan gäller vilken myndighet som skall vara huvudman för SLÖR och MP och var datordriften skall förläggas. Det förordas i propositionen att statens personalpensionsverk i fortsättningen skall ha ansvaret inte bara för MP utan även för SLÖR och att datordriften av dessa två system och av PI förläggs till data-maskincentralen för administrativ databehandling (DAFA).

Utskottet

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot propositionens förslag utan hemställer

att riksdagen godkänner vad i propositionen 1977/78: 100, bilaga 3, punkten 4, förordats om ansvaret för de personaladministrativa informationssystemen.

Stockholm den 30 mars 1978

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

EVA WINTHER

Närvarande: Eva Winther (fp), Bengt Fagerlund (s), Jan-Ivan Nilsson (c), Erik Johansson i Simrishamn (s), Filip Fridolfsson (m), Ingrid Ludvigsson (s), Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp), Pär Granstedt (c), Frida Berglund (s), Margaretha af Ugglas (m), Anna-Greta Leijon (s), Rune Johnsson i Mölndal (c), Sune Johansson (s) och Lars Ulander (s).

